Miroslav Pošta
Zkušenost audiovizuálních překladatelů se strojovým překladem

- **AV překladatelé** (hlavně titulkáři, tedy jedna ze skupina tvůrčích překladatelů, kteří fungují stejně jako literární překladatelé podle AutZ) jsou z hlediska MT/AI jakýmsi **předvojem**, protože jsou konfrontováni s MT/AI už delší dobu a myslím si, že to, s čím se **dnes setkávají AV překladatelé**, budou **v budoucnu řešit i literární překladatelé**. Proto je dobré dění v AVT sledovat.

- Budu mluvit o naší zkušenosti hlavně **se strojovým překladem.**

- Snímky obrazovky nemám protože překladatelé v AVT obvykle pracují s proprietárními nástroji a mají podepsané přísné **NDA** (dohody o zachování důvěrnosti). Někteří AV překladatelé mimochodem nesmějí informovat na sociálních sítích ani jinde o tom, jaké tituly přeložili. (Je pravděpodobné, že toto je z hlediska AutZ nezákonné tak jako některá další pravidla zadavatelů. Někteří zadavatelé např. překladatelům ani nedovolují se pod překlad podepsat.)

- Různí zadavatelé mají k používání MT různé přístupy:
  - někteří dávají překladatelům **volnost** (ti mohou MT využívat a nemusí), jiní je nutí využívat MT v maximální možné míře, tzn. dělat jen **minimální nezbytné úpravy** (light post-editing)
  - někteří po zavedení MT **sazby nesnižují**, **jiní ano** (často o 30 %) - přestože zkušenost je taková, že je často lepší MT vymazat a přeložit to od nuly

- Pravděpodobně většina překladatelů vymaže všechny návrhy MT hned na začátku, aby měli tvůrčí volnost a nenechali se ovlivnit.
- Často platí, že **strojový překlad** je (po PE) **lepší než špatné lidské překlady**, ale **horší než nejlepší lidské překlady**. > Nebezpečí průměrnosti

- Evropská federace AV překladatelů **AVTE** na toto téma vydala **Manifest o strojovém překladu** (2021, i v českém překladu na webu JTP) a **Statement on Generative AI** (jen anglicky). Vyberu několik důležitých aspektů z těchto dokumentů a přidám vlastní postřehy. (Některé věci se od roku 2021 posunuly, ale z 99 % Manifest platí i dnes.)
- **Není pravda, že MT/AI překlad usnadňuje, urychluje**. Pokud cílem zůstává kvalitní překlad, potom je časová náročnost posteditace stejná jako překlad bez MT, někdy je dokonce časově náročnější! Pokud přesto někteří zadavatelé po zavedení MT platí **nižší honoráře**, znamená to nižší výdělek. Mnoho nadaných překladatelů začíná hledat jiné zdroje živobytí. Ale trh má charakter **monopsonu** (zadavatelů málo, překladatelů mnoho), proto hrozí věčný koloběh, že to mladí nadšení překladatelé vydrží několik let, než to budou muset vzdát a nenahradí je jiní mladí nadšenci.
- První seriózní studie dokládají, že **posteditované překlady jsou méně kvalitní** než překlady vytvořené bez MT. Potřebujeme **víc takových studií**.
- V souvislosti s popsanými trendy je třeba hovořit o **udržitelnosti**. Je třeba, aby všichni aktéři začali uvažovat a diskutovat o tom, co je udržitelné. Je udržitelné pro zadavatele, aby jejich překladatelé chudli a směřovali k vyhoření (protože přesně to se při **2 USD** za minutu pořadu děje)?
- **Na světě není jen MT** – jiné technologie by překladateli mohly pomoct víc a nehrozilo by u nich, že ho svedou na scestí – hlavně funkce známé z aplikací **CAT** (konkordování = vyhledávání slov a slovních spojení v hotových překladech), dále **databáze slovních zarovnání** á la Treq, ale také kvalitní **kontrola pravopisu a gramatiky** (všimli jste si, jak

se zhoršila kontrola gramatiky Microsoftu? – ta nejnovější odhalí jen zlomek toho, co odhalí ta ve verzi Office 2010); **diktování** a další technologie (když jsem testoval diktování ve Win11, bylo nutné jej znovu aktivovat po každém skoku do dalšího segmentu).

- Potřebujeme **desktopové aplikace**, protože kvůli NDA nesmíme nic nahrávat na servery třetích stran!
- Je potřeba mít **možnost text** originálu překladu a ideálně i text překladu si **stáhnout** do počítače. Stále častěji totiž pracujeme v cloudu a už jen na obyčejnou kontrolu pravopisu je potřeba, abychom si text mohli stáhnout. Kromě toho často nesmíme svůj překlad ani archivovat! Je paradoxní, že když si někdo chce své vlastní překlady **archivovat**, musí si je stahovat z pirátských serverů.
- (Mimochodem zhoubné jsou i elektronické systémy zadávání zakázek, tzv. „shark tanks“, kde zakázku získá ten, kdo na ni klikne jako první.)
- O tom, kterou technologii v kterém okamžiku využije, by měl **rozhodovat překladatel** (nejen že každému vyhovuje něco jiného, ale navíc se v každé fázi práce hodí jiný nástroj a texty jsou nepředvídatelné, pokud jde o užitečnost různých nástrojů pro daný projekt)
- Je tady celá řada **autorskoprávních aspektů.** V tomto směru potřebujeme, aby zákonodárci přijali předpisy, které zajistí udržitelnost a zabrání tomu, aby několik málo hráčů připravilo o zásadní práva a obživu celou profesi. Je třeba diskutovat o mechanismech jako **opt-out a opt-in, odměny za poskytování překladů k trénování.** Stále častěji zaznívají názory, že místo opt-outu je třeba zavést opt-in a že je třeba zároveň zavést další opatření (aby za opt-in nebyla jen symbolická, neadekvátní odměna – někdo dokonce zastává názor, že by za opt-in neměla být žádná odměna). Plus vládne všeobecný názor, že je třeba řešit to, že naše díla jsou využívána k trénování AI bez našeho souhlasu.
- Pomoc musíme očekávat především ze strany legislativy EU a snažit se ji ovlivnit.

- Je mi líto, že jsem nemohl přednést optimističtější příspěvek. Je však dobré o nebezpečích vědět a být na ně připraven.

Kontakt: mirek zavináč babylonia tečka cz